

ROMANIAN JOURNAL OF INTERNATIONAL AFFAIRS este publicația trimestrială a Institutului Român de Studii Internaționale „Nicolae Titulescu“. Numărul tematic 4/2003 este consacrat problematicii *Controlului regimului internațional al armelor de distrugere în masă*. Tematica pusă în discuție este o problemă prioritară pe agenda tuturor statelor democratice, mai cu seamă în contextul luptei împotriva terorismului, declanșată la nivel global după atacurile teroriste împotriva Statelor Unite ale Americii din 11 septembrie 2001.

Sumarul revistei este deschis de Javier Solana, înaltul reprezentant al Uniunii Europene pentru Politica Externă și de Securitate Comună, care, în articolul *Rolul Europei în lume*, prezintă „ambițiile din spatele pregătirii strategiei de securitate a Uniunii Europene“, în contextul în care Organizația Națiunilor Unite promovează concepția securității collective efective.

Conferința pentru Dezarmare este subiectul articolului *Diplomatica dezarmării multilaterale: disfuncții ale Conferinței pentru dezarmare*, semnat de două personalități implicate direct în negocierile desfășurate în cadrul Conferinței, Wolfgang Petritsch și Alexander Kmentt, iar subiectul controlului armamentului nuclear în era bombei atomice este tratat de Josef Goldblat în articolul *Controlul armamentului nuclear: realizări și eșecuri*.

Nicolae Ecobescu semnează studiul *Non-proliferare, dezarmare nucleară și susținerea păcii: o evaluare critică*, în care analizează poziția statelor deținătoare de armament nuclear față de problema non-proliferării și a dezarmării nucleare, într-o epocă în care se constată o

tendință „absolut incredibilă“: statele care nu dețin arme nucleare, semnatare ale Tratatului de Non-Proliferare Nucleară sunt amenințate de folosirea acestor arme împotriva lor (p. 49).

Considerații asupra rolului statului în epoca globalizării, este studiul semnat de Mădălina-Virginia Antonescu, în care autoarea argumentează în favoarea ideii că statul a fost și rămâne principalul actor în cadrul sistemului internațional. Chiar dacă globalizarea este cea mai mare provocare la adresa statului în epoca contemporană, statul rămâne un actor internațional activ și proeminent, este promotor al progresului economic, garant al democrației, și spre deosebire de ceilalți actori internaționali, cum sunt organizațiile internaționale, „statele sunt singurele care pot să vorbească în numele națiunilor“ (p. 174).

Din sumar mai remarcăm studiile *Non-proliferarea nucleară între ambiții și realități* (Constantin Onisor), *Terorismul și armele de distrugere în masă* (Cristian Barna), *Crisa nord coreeană: implicații locale, regionale și internaționale pentru Japonia* (Anca Măntulescu), *Regionalismul ca un factor de progres în epoca globalizării* (Corneliu Vătășescu).

În cea de-a doua parte a sumarului „Romanian Journal of International Affairs“ sunt publicate documente oficiale ale Organizației Națiunilor Unite (un raport al secretarului general ONU, rezoluții ale Adunării Generale), Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, Uniunii Europene, Consiliului Nord Atlantic și a Grupului G8, referitoare la armele de distrugere în masă.

Cristina Arvatu

Numărul din februarie (2004) al prestigioasei publicații editate de Academia Română, **ACADEMICA**, se deschide cu un cuvânt de aniversare dedicat scriitorului de la „Contemporanul“, Nicolae Breban — membru corespondent al Academiei Române, semnat de

președintele Academiei Române, acad. Eugen Simion.

Întrucât în anul 2004 se împlinesc 500 de ani de la trecerea spre veșnicie a domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt, publicația consacră domnitorului o serie de materiale de evocare.

Primul, semnat de pr. prof. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, intitulat *Ştefan cel Mare — ctitor de lăcaşuri sfinte*, rememorează argumentele principale ale cinstirii domnitorului drept „binecredincios“ şi „sfânt“, conform hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de la 21 iunie 1992: „Mulți s-au întrebat atunci de ce un voievod care a purtat atâtdea războie cu vecinii săi, în cursul cărora s-a vîrsat mult sânge nevinovat, să fie trecut în calendarul sfinteniei creștine, alături de atâția martiri din primele veacuri creștine sau de mărturisitori ai dreptei credințe de mai târziu, de cuvioși pustnici sau de evlavioase femei, de mari dascăli ai Bisericii, toți mărturisindu-L și predicându-L pe Hristos în diverse forme. Răspunsul la o asemenea întrebare este foarte simplu: în cei 47 de ani de domnie, Ștefan cel Mare a fost nu numai un strălucit apărător al țării sale, ci și un adevarat ocrotitor al Ortodoxiei de pretutindeni, un neîntrecut sprijinitor al culturii și artei bisericesti, precum și cel mai de seamă ctitor de lăcașuri sfinte din tot trecutul Moldovei“. Un al doilea material, *Ştefan cel Mare evocat în arta sonoră*, semnat de Vasile Tomescu, încadrează memoria și cinstirea pe care românii le aduc domnitorului Ștefan în planul conștiinței și identității naționale. Ștefan cel Mare este „un simbol al identității românilor“, iar unul dintre cadrele memo-

riei colective în care s-au fixat „figura lui Ștefan“ și „nemurirea faptelor sale“ îl constituie arta sonoră asupra căreia se oprește V. Tomescu.

Tot din seria manifestărilor consacrate memoriei marelui voievod Ștefan la 500 de ani de la trecerea sa la viață veșnică, acad. Ștefan Ștefănescu prezintă un important eveniment editorial, reeditarea, la Rădăuți, în Editura Septentrion, a lucrării lui Ion Nistor, *Istoria Bisericii din Bucovina și a rostului ei național-cultural în viața românilor bucovineni*.

Din sumarul revistei „Academica“ mai semnalăm articolul *Neagoe Basarab și politica nedisimulării*, semnat de Cristi Pantelimon, care se dorește a fi un studiu critic ce relansează „disputa de idei“ — după cum spune autorul; studiul relevă valoarea paradigmatică a *Învățăturilor lui Neagoe Basarab*, în cuprinsul cărora descooperă „trsăturile esențiale ale gândirii politice românești arhetipale“. Prin contrast cu Edgar Papu, care consideră că Neagoe Basarab este acaparat de „ideea simulării, a inhibării, a ascunderii“, în opinia lui C. Pantelimon, domnul este învățat să fie smerit, lucru ce adâncește taina deschiderii ca sens fundamental al atitudinii domnului: „(...) cuvântul iaste ca vântul: deaca iase din gură, nici într-un chip nu-l mai poți opri și, măcar de te-ai că și ziua și noaptea, nimic nu vei folosi.“

Călin Câmpean

Numărul 2/noiembrie-decembrie 2003 al **REVISTEI ROMÂNE DE DREPT COMUNITAR**, apărută la Editura Rosetti, ne propune studii consacrate celor mai actuale probleme de drept comunitar, legate în special de evoluțiile care au loc în prezent la nivelul Uniunii Europene, precum și traduceri ale celor mai recente hotărâri ale Curții de Justiție a Comunităților Europene. Prof. Augustin Fuerea deschide grupajul intitulat *Doctrină*, cu studiul *Permanența procesului de reformă instituțională în cadrul Uniunii Europene*, dedicat evoluției reformei instituționale în cadrul Uniunii Europene prin prisma modificării tratatelor constitutive și a adoptării altora noi. Necesitatea adaptării permanente a structurii instituționale a Uniunii Europene s-a făcut simțită pe măsura adâncirii și lărgirii UE astfel încât Uniunea să aibă o structură instituțională ef-

cientă care să contribuie la afirmarea ei pe plan mondial. Studiul *Dimensiunea europeană a reformei constituționale din România*, semnat de prof. Victor Duculescu, prezintă principalele prevederi ale Constituției din 1991 care au fost modificate în octombrie 2003 în vederea adaptării prevederilor contrare *acquis-ului* comunitar și pentru crearea cadrului constituțional adecvat care să permită integrarea României în Uniunea Europeană. Autorul preconizează totodată, o a doua etapă a reformei constituționale în anul 2007, în vederea asigurării unui cadrup deplin eficient aplicării dreptului comunitar în România, a tratatelor instituționale și a altor acte ale dreptului comunitar derivat, reformă care va fi direct condiționată de intrarea în vigoare a Constituției Europene. „Principiul subsidiarității“, care a ridicat multe probleme și controverse în domeniul construcției comunitare

deși în tratatele constitutive nu este definit, îi este dedicat un interesant studiu, *Aplicarea principiului subsidiarității în Comunitatea Europeană* de către prof. Ovidiu Ținca. Potrivit acestui principiu, care este definit abia prin Tratatul de la Maastricht, „Comunitatea acționează în limitele competențelor care îi sunt conferite și a obiectivelor care îi sunt fixate prin acest tratat“ (art. 5 alin. 2). Ca o concluzie, autorul relevă faptul că acest principiu „constituie un important instrument de menținere a prerogativelor statelor inseparabile de suveranitatea națională“ (p. 41). Dintre studiile consacrate teoriei dreptului comunitar, reținem: Ion Jinga, *Conferința Interguvernamentală: între aşteptări și realitate*; Mircea Duțu, *Reglementări și mecanisme juridice comunitare privind garanțarea dreptului la un mediu sănătos și echili-*

brat ecologic; Nicoleta Vrânceanu, *Acquis-ul comunitar și reglementările Consiliului European*; Dumitru-Adrian Crăciunescu, *Administrarea Justiției comunitare. Cooperarea judiciară între instanțele naționale și Curtea de Justiție Europeană*.

Din *Jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene și a Tribunalului de Primă Instanță*, reținem hotărâri privind „efectul direct al acordurilor de asociere“, „libera circulație a persoanelor“, „dreptul concurenței“, precum și două dintre cele mai importante decizii ale Curții Europene de Justiție. Partea a II-a, dedicată *Legislației*, cuprinde cele mai recente regulamente, decizii, recomandări și directive comunitare adoptate de instituțiile Uniunii, precum și acte normative românești, adoptate în anul 2003, care transpun reglementări comunitare.

Sanda Cincă

Numărul 1/2004 (vol. IV) al publicației Institutului de Cercetări Politice al Universității din București, **STUDIA POLITICA. ROMANIAN POLITICAL SCIENCE REVIEW**, dedică rubrica *Argumentum* memoriei lui Norberto Bobbio (1909–2004), unul din principalii gânditori politici ai Italiei postbelice. În elogiu *Norberto Bobbio, filosofo del dubbio e delle domandi radicali*, Michele Prospero îl evocă pe „studiosul“ ce „apartine altor timpuri“ prin claritatea și sobrietatea lecțiilor sale ca pe unul din maeștrii capabili de cea mai riguroasă subtilitate hermeneutică și de cea mai loială pasiune civică. Preocupat, dincolo de teoria dreptului și de metodologia juridică, de noțiunile de societate civilă, reprezentare, suveranitate, egalitate, democrație, Bobbio a fost promotorul unui liberalism non-conformist, „non-conservator“, sensibil la argumentele fundamentale ale socialismului. Sub titlul *Blândețea filosofului politic. În amintirea lui Norberto Bobbio*, Daniel Barbu situează gândirea analitic-critică a lui Bobbio într-o „poziție conceptuală mediană... încurajându-se să țină echilibrul între ideile socialiste — ce valorizează egalitatea — și cele liberale — ce conferă conotații pozitive inegalității“ (p. 13) și, mai ales, în „categoria etică“ a „blândeții“, în „clasa virtuților «slabe», alături de moderație, sobrietate, decentă, inocență, modestie, înfrârnare, ingenuitate...“ (p. 15). Menirea lor este de a-l ajuta pe filosoful politic

să nu judece și să nu așeze norme, să nu se împotrivească și să nu condamne — adică să nu se lanseze în exercițiul unei forme de putere și să nu împărtășească iluzia că punctul său de vedere poate modifica realitatea —, ci să înțeleagă și să facă înțelese normele vieții comune. Așa cum este definită în *Elogio della mitezza e altri scritti morali* (1998), blândețea este opusul aragoniei și al încrederii exagerate în propriile opinii și în forțele proprii, este antiteza unei politici înțelese sub specia puterii și a violenței. Bobbio o înțelege ca pe „scrutarea“ politicii „cu privirea mielului“, „victimă prin excelență a oricărui soi de politică, inclusiv cea democratică“.

Rubrica *Articuli* cuprinde două studii consacrate reprezentării partidice în România, anume: *La construction du système partisan roman entre sorties et entrées imprévues* (Sorina Soare) — o incursiune în sistemul de partide apărut după alegerile din 2000, sistem pe care autoarea îl consideră slab consolidat întrucât stă sub semnul conflictelor artificiale diadice — și *Modificarea componentei structurilor centrale de conducere ale PDSR/PSD* (Florin Ciornoi) — privire asupra mutațiilor structurale și a celor la nivel ideologic, ca și asupra modificărilor politice majore, a reprezentării parlamentare și a imaginii câtorva figuri importante ale PSD. Ele sunt precedate de un articol consacrat tendințelor majore ale democrației conturate în gândirea politică românească a secolului

al XIX-lea, înainte de apariția formală a partidelor politice — „Democrația” înainte de partide (Raluca Alexandrescu) și de un studiu concentrat asupra procesului de luare a deciziilor în partidele politice la nivel european, în special în cadrul Partidului Popular European — *Organisational Structure and Decision-Making in the European People's Party (1952–2001)* (Tudor-Andrei Răutu).

Numărul cuprinde deja tradiționala *Cronologie a vieții politice din România, 1 octombrie–30 decembrie 2003* și *Cronologia vieții politice internaționale, 1 octombrie–31 decembrie 2003*. În rubrica recenziilor figurează: *L'Etat, figure modernes de la politique* de Simone Goyard-Fabre; *Istoria, adevărul și mi-*

turile (note de lectură) de Ioan-Aurel Pop; *Şefii de stat și de guvern ai României (1859–2003)*; *Mică Enciclopedie* de Nicolae C. Nicolescu, *Encyclopædia istoriei politice a României (1859–2002)*, elaborată sub redacția lui Stelian Neagoe; *Europa politică, cetățenie, constituție, democrație* de Paul Magnette; *Femeia în societatea românească a secolului al XIX-lea. Între public și privat* de Alin Ciupală și *Responsabilitatea ministerială. Studii de drept public comparat* de Radu Carp.

Numărul de față prezintă numeroase puncte de interes și date utile în nota care conturează identitatea revistei în peisajul publicistic de specialitate din România.

Gabriela Tănăsescu